

Sairaalaklovnit ry
VUOSIKERTOMUS 2018

Suomessa sairaalaklovnitoimintaa järjestää vuonna 2001 perustettu Sairaalaklovnit ry – Sjukhusclowner rf. Sairaalaklovnitoiminnasta on tullut vakiintunut osa kaikkien Suomen viiden yliopistosairaalan toimintaa, minkä lisäksi klovnivierailuja tehdään keskussairaaloissa. Yhdistys on vuodesta 2017 lähtien ollut eurooppalaisen EFHCO:n (*European Federation of Healthcare Clown Organizations*) laatusertifioitu jäsen (<http://www.efhco.eu/quality-label>).

Sairaalaklovnit toimivat lapsen tukena hoitolaitoksissa tuottaen hyvää mieltä ja iloa tilanteissa, joihin liittyy kuormittavia tai rajoittavia tekijöitä. Toiminnan tavoitteena on vaikuttaa lapsen ja perheen sairaalokokemukseen ja siitä jäävään muistoon. Sairaalaklovnien työmuotona on myönteistä potilaskokemusta luova, sairaalaviihtyvyyttä edistävä ja psykososiaalista tukea tarjoava klovnitoiminta sairaaloissa. Sairaalaklovnieria on keino lapsilähtöiseen ja tilanneherkkään vuorovaikutukseen leikin, mielikuituksen ja improvisaation kautta. Klovnitoiminta perustuu yleisinhimilliseen huumorintajuun, läsnäoloon sekä kohtaamisen voimaan.

Toiminta sairaaloissa

Vuonna 2018 saavutettiin sairaalaklovnitoiminnan laajuudessa uusi ennätys: sairaaloissa toteutettiin yhteensä 1 253 klovnityöpäivää, joissa kohdattiin yli 62 000 lasta ja omaista sekä sairaalan henkilökuntaa. Edellisestä vuodesta klovnityöpäivien määrä kasvoi 13 % ja yleisökohtaamisten määrä 20 %. Kasvu on tuonut erityisesti vuoden 2018 aikana Taiteen edistämiskeskuksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoitus, jolla on voitu lisätä klovnityöpäivien määrää kehitettäessä uutta toimenpiteeseen valmistavan klovnierian työmuotoa ja sen mahdollistavaa uutta työpäivärakennetta. Lisäksi toimintamme laajeni syksyllä 2018 uuteen keskussairaalaan, kun sairaalaklovnitoiminta käynnistyi Porissa (Satakunnan keskussairaala).

Toiminta yhteistyösairaaloissa vuonna 2018 jakaantui seuraavasti:

	Yleisöä v. 2018	Yleisöä v. 2017	Klovnityöpäiviä v. 2018	Klovnityöpäiviä v. 2017
Helsingin yliopistollinen keskussairaala (HYKS)	20 904	16 908	439	402
Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS)	7 707	4 482	210	118
Oulun yliopistollinen sairaala (OYS)	7 251	9 636	156	168
Tampereen yliopistollinen sairaala (TAYS)	13 144	10 473	198	172
Turun yliopistollinen keskussairaala (TYKS)	10 920	8 533	176	182
Kanta-Hämeen keskussairaala (Hämeenlinna)	893	788	22	22
Keski-Suomen keskussairaala (Jyväskylä)	875	862	22	22
Päijät-Hämeen keskussairaala (Lahti)	867	818	22	22
Satakunnan keskussairaala (Pori)	340	ei toimintaa	8	ei toimintaa

Toiminnan kehitys v. 2011-2018:

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Yliopistolliset sairaalat	5	5	5	5	5	5	5	4
Keskussairaalat	4	3	3	3	4	3	2	1
Klovnityöpäiviä (= henkilötyöpäiviä) vuodessa	1253	1108	990	964	914	884	846	632
Yleisöä	62 901	52 500	44 600	42 900	41 100	39 700	38 100	24 000

Vaikuttavuustutkimus

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategisen TAIKA! -hankkeen yhteydessä toteutettiin ensimmäinen vaikuttavuustutkimus suomalaisesta sairaalaklovnitoiminnasta. Tutkimus toteutettiin Aalto-yliopiston tietotekniikan laitoksen ja Lastenklinikan (HYKS) yhteistyönä keväällä 2018 osana Lapsus-hanketta (*Lapsiperheiden uudistuva sairaala – Potilaskokemus palvelupolkujen arvon kehittäjänä, HYKS/ TYKS/ OYS Lastenklinit, Aalto-yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto*). Tutkimuksen tulokset osoittivat, että sairaalaklovnitoiminnalla osana lasten toimenpidetilanteita on positiivinen vaikutus lapsipotilaiden ja heidän vanhempiensa potilaskokemukseen: myönteiset tunteet lisääntyvät klovnipäivinä ja koettu jännitys lievittyy. (Mäenpää, Katja: [Digital service for measuring children's patient experience of preoperative medical clowning](#). Diplomityö, Aalto-yliopisto. 2018)

Ammatillinen kehittyminen

Sairaalaklovnin työnkuva ja työn luonne on ollut vuonna 2018 isossa muutoksessa. Toimenpiteeseen valmistavasta klovnieristä on kehitetty osa sairaalaklovnien uutta työpäivärakennetta. Aamuisin klovnit työskentelevät erillään eri osastoilla toimenpidetukena: päiväkirurgisissa toimenpiteissä, leikkauksiin, sädehoitoon ja magneettikuvaukseen saatettaessa sekä reuma- ja luuydinpunctioissa. Päivän jälkimmäinen osio tehdään kahden klovnin parityönä vuodeosastoilla vierailien. Pyrimme toimimaan joustavammin ja vastaamaan sairaaloiden henkilökunnan tarpeeseen päivystyspuhelimella, jolla klovnit voidaan kutsua tarvittaessa paikalle esimerkiksi lapsen toimenpidetuksi. Toimenpiteeseen valmistavan klovnierian työmuodon ohella olemme sairaaloilta tulleiden toiveiden mukaisesti laajentaneet ja kehittäneet toimintaamme myös lasten ja nuorten psykiatrisilla osastoilla. Ammatillisen kehityksen myötä uudistunut suomalainen sairaalaklovnitoiminta on viimeisen vuoden aikana ollut aiheena muun muassa Lasten lääkehoidon päivillä, Lääkäri-päivillä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tilaisuuksissa.

Sairaalaklovnityön ammatillisen kehittymisen seurauksena Sairaalaklovnit ry:lle on luotu ensimmäiset päätoimisen sairaalaklovnin vakituiset työsuhteet jokaiseen yliopistosairaalakaupunkiin. Tämän kehityksen käänköpuolena on ollut, että aiemman laajan klovnijoukon sijaan sairaalaklovnien määrää on tiivistetty, jotta klovnina toimiville tarjoutuu mahdollisuus riittävän säännölliseen työskentelyyn, mitä toimintamme kehittyminen erityisosaamista vaativana ammattina edellyttää.

Uusi lastensairaala & Punanenäbiili

Helsingissä avautui syyskuussa 2018 Uusi lastensairaala. Uusiin tiloihin siirryttäessä Helsingin yliopistollinen keskussairaala tuki sairaalaklovnitoimintaa lahjoittamalla klovnien käyttöön Punanenäbiilin – liikkuvan vastaanottovaunun. Koneinsinööriilta (Aalto-yliopiston kone- ja rakennustekniikan opiskelijoiden ainejärjestö) vastasi vapaaehtoisvoimin rakennustöistä ja vaunun mekaniikasta. Klovnivaunun suunnittelijana toimi lavastussuunnittelija Juho Lindström. Vaunu luovutettiin klovnien käyttöön osana Uuden lastensairaalan avajaisjuhlallisuuksia, johon Sairaalaklovnit oli tilattu esitys.

Kansainvälinen yhteistyö

Helmikuussa toteutimme opintomatkan Israeliin tutustumaan paikallisen Dream Doctors -organisaation toimenpideklovnieriaan sekä tutkimustyöhön. Huhtikuussa osallistuimme Healthcare Clowning International Meeting -tapahtumaan Wienissä. Toukokuussa saapuivat Helsinkiin vierailulle taiteelliset johtajat Vibeke Lie Norjan (Sykehusklovnene) ja Jacqueline Kaptein Hollannin (CliniClowns) sairaalaklovniorganisaatioista.

Vierailunsa aikana he tutustuivat erityisesti koulutustoimintaamme. EFHCO:n (European Federation of Healthcare Clowning Organizations) tapaamisiin osallistuimme Antwerpenissä (varainkerääjien tapaaminen) ja Prahassa (vuosikokous). Sairaalaklovnien kouluttajiksi Suomeen kutsuimme ranskalais-israelilaisen Ami Hattabin sekä portugalilaisen Pedro Fabiãon.

Yhdistyksen talous

Yhdistyksen tilinpäätös tilikaudelta 2018 on 74 383,75€ alijäämäinen. Kustannusten osalta budjetissa on pysytty, mutta varainhankinta, avustukset ja muut tulot eivät kehittyneet vuoden 2018 aikana ennakoidusti. Klovniensa palkkakustannukset ovat vuonna 2018 olleet n. 80 000€ suuremmat kuin edellisenä vuonna – johtuen lähinnä suurista kehityshankkeista (OKM ja Taiteen edistämiskeskus). Vuosien 2017 ja 2018 tuotot ovat olleet samaa kokoluokkaa.

Hallinto ja henkilöstö

Yhdistyksen hallitus piti toimintavuoden aikana yhteensä 11 kokousta. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 12.4.2018. Yhdistyksen tilintarkastajaksi valittiin KHT Jyri Salojuuri KPMG Oy:sta. Yhdistyksen tilitoimisto on Talenom Oy.

Hallitus

12.4.2018 →

Anne Santamäki	puheenjohtaja
Solveig Törnroos-Huhtamäki	jäsen, varapuheenjohtaja
Riitta Birck	jäsen
Mikael Jungner	jäsen
Taava Leppänen	jäsen
John Ekelund	varajäsen
Matti Selin	varajäsen
Tanjalotta Räikkä	luottamusvaltuutettu

1.1.2018 - 12.4.2018

Anne Santamäki	puheenjohtaja
Solveig Törnroos-Huhtamäki	jäsen, varapuheenjohtaja
Riitta Birck	jäsen
Mikael Jungner	jäsen
Saana Lavaste	jäsen
Sanna-Maria Kivivuori	jäsen
Emma Koivisto	varajäsen
Jorma Komulainen	varajäsen
Jouko Enkelnotko	henkilökunnan edustaja
Aarni Kivinen	henkilökunnan edustaja
Tanjalotta Räikkä	luottamusvaltuutettu

Työntekijät

Klovnikonttori

Aino Viertola, toiminnanjohtaja 30.4. asti, opintovapaalla 15.8.2018 alkaen

Kari Jagt, taiteellinen johtaja

Ville Niutanen, koordinaattori 30.4. asti, vt. toiminnanjohtaja 1.5.2018 alkaen

Sairaalaklovnit

Vakituisessa työsuhteessa (13.8.2018 alkaen):

Kaisa Koulu

Katja Lehtola

Joona Lindberg

Tommi Lindman

Tanjalotta Räikkä

Dan Söderholm

Puitesopimuksella toimivat:

HELSINKI

Mikael Andersson

Daniela Fogelholm

Minna Kivelä

Aarni Kivinen

Markku Kykkänen

Taina Mäki-Iso

Heidi Nyman

Kaisa Päivölä

Anna Ranta

Elina Reinikka

Sirpa Taivainen-Ilmola

Pia Tapio

TAMPERE

Jouko Enkelnotko

Hanna Gibson

Pia Koponen

Nadja Laine

Petri Mäkipää

Mona Ratalahti

Piia Soikkeli

TURKU

Karolina Blom

Heidi Fredriksson

Janna Haavisto

Kati Keskihannu

Laura Sillanpää

OULU

Petri Ervasti

Kimmo Hirvenmäki

Tatja Hirvenmäki

Päivi Kangasniemi

KUOPIO

Minnamaria Koistinen

Markus Petsalo

Laura Rämä

Elina Selamo

Karoliina Turkka

Kunniapuheenjohtaja

Yhdistyksen perustajajäsen ja pitkäaikainen taiteellinen johtaja Lilli Sukula-Lindblom on yhdistyksen kunniapuheenjohtaja.